בעזרת ובישועת אלהי תהלות" אחל"ספר שאלות

להיות שמאמר חכמים כל תלמיד חכם צריך שילמוד של[ש]
דברים כתב שחיטה ומילה רצינו לקיים מאמרם
להתקרב אל מלאכת השחיטה ולקחתי רשות מהחכם המופלא ה
התורני שר ישראל ואורן שר וגדול בישראל אב בית דין וראש
ישיבה אדונינו מורינו ורבינו כמוהר"ר משה צבי הגביר הנאמן
שיו' והנה בעבור שנכנסתי במעגל הגדר הזה ראיתי
להעלות על ספר כל הדברים שיצטרכו לזה הענין כדי שיהיו
בין עיני תמיד והנה קודם שאתחיל בענין שקודם הקדמה
אחת ונאמר

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בעלי
חכמה ותורה אלופי ומיודעי אתם חכמי
בני מקרא אוהבי האמת ושונאי השקר מבקשי צדק מבקשי
אמונה אנשי שכל ובינה ההולכים אחרי הרשום בכתב א
אמת למשה היה לתנה ומרחיקים מלות אנשים מלומדה
לעשות גדולה או קטנה הטו אזניכם ולבו אלי והקשיבו
נא לקול מלי שאם תהיה לכם שום טענה מה לשנן עלי להוציא
בטול דבר מה מדברי ומלולי במתנשא ובענוי אני מבקש מכ"ב
מכבודכם ומחלה לפני מעלת כבוד תורתכם שלא תאמרו
ולא תסדרו טענותיכם אלא בכתיבה בגליוני אצבעותיכם
כי דברים שבעל פה פורחים באויר כמוץ יסוער מגורן
ועובר מאן דאלים גובר קול יי' שובר ועל זה אני א
אכנסוף אל הכתיבה הרעה היא או טובה כי כן הוא דרך
החכמים לשנן טענותיהם בכתיבה ולא בדברי' פורחים
באויר להרחק ריב ומריבה וכן אמרו ז"ל כל תלמיד חכם
נכר בקולמוסו והנה מי שימלא שאלתי ובקשתי זה יהי רצון
מלפניו ית' שיראה זרע יאריך ימים וחפץ יי' בידו יצלח והקטן
כהפן

ספר שאלות

בהפך ורע׳ ז״ה

ועתה

את אשר טעמתי ויאורו עיני׳

אמר אברהם בן יאשיהו ירושלמי
ז״ל

בריות שהאל ית׳ שמו ברא את האדם בדמותו כי
בצלמו וכבוד והדר עטרהו וכל שת תחת
רגליו צונה ואלפים כלם וגם בהמות שדי כמו שכתוב בתורתו
ית׳ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו ר״ל כמו שאנו מנהיגים
למה שלמטה ממנו כן יהיה האדם שליט ומנהיג למה שלמטה
ממנו ר״ל לרדות לכל בה״ח כרצונו וכלבבו בין להעביר אותם בין
לאכול אותם . וזהו מה שאמר הכתוב וירדו בדגת הים .
שאם לא תהיה מלת וירדו כוללת האכילה מה טעם הרדייה בה
בדגים . האם ירדוש בדגים או ישרד עמקים אחרין . ואם
אחר אומר שהרדייה בדגים היא להפסידם ולהשתמש בהם
לענין רפואה שאמר לו שמע נא מה שפיך אומר . כי הטבע
והשכל שהרשו לו להפסידם לרפואה הם המרשים לאכילה .
ואם יאמר אומר שהמרשה לאדם להפסידם לרפואה איננו ש
שכלו אלא רשותו ית׳ שהרשה ואמר וירדו בדגת הים יש להקשות
מאין ירדע שלא יהיה מאמר וירדו גם לאכילתם . ואם היה מן
מניעה מהשכל להפסידם ולאכלם מה יועיל הרשות . כי במקום
שהסבה קיימת לעכב הרשות כלא היה . ויש לשאול כי
אסרי שהחי האלם והמדבר הם תחת סוג אחד קרוב והוא קרוב
לטבעו ונאה למזגו וישתאוה רבה לב האדם לאכול הב״ח יותר
מכל המאכלים מה המונע אותו מלאכלו אחר שלא בא צווי מאתו
ית׳ שלא לאכלו . ואדרבא הטבע יכריחו לאכלו ויתר מכל [illegible]
המאכלים אבל אין צריך רשות . כי אחר שבלי רשותו [illegible] לאכול

הנה

הנה יהיה רשותו ית׳ לבטלה חלילה · כי כבר שנתבאר במופתים
שאלהים שהאל ית׳ לא יפעל פעל בטל · וזה יורה שאין מאמ׳ וירדו
רשות אלא הודעה בדבר · ועוד שכמו שצורת הצמחים חמר
לחי האלם כן צורת חי האלם חמר לחי המדבר · וכמו שהחי
האלם מורשה מטבעו לאכול הצמחים ואין רשות לו מפני ית׳ כי א
אינו בעל שכל לקבל רשות כן החי המדבר מורשה מטבעו לאכול
החי האלם ואין רשות אחר מפני ית׳ · כי כיחס החי האלם לצמחים
כן יחס החי האלם לחי המדבר · הנה נתבאר לך במופתים
וראיות אמתיות שהאדם נברא מורשה מטבעו לאכול החי האלם
ואין צריך רשות אחר · וזהו דעת גדולי חכמי הקראין נ״ל כגון ה
הרב רבינו אהרן בעל המבחר והרב רבינו אהרן בעל ע״ח ט״ע
וזהו האמת ולא זולתו · סוף דבר אדם הראשון שחטא ודע זה
והבינהו היטב · ולהיות שהאדם היה מורשה מטבעו לאכול
החי האלם היה אוכל אותו כמו שהיה רוצה דל בין בעקור בין ב
בנחירה בין במיתה בהכאה בין בכריתת אבר מן החי כי לא היה
נצטוה על השחיטה · ובעבור שרחמיו ית׳ על כל מעשיו ועוד
משוא פנים לחי המדבר לא ישר זה הדבר בעיניו וצוה לנח הצדיק
לאכול החי על ידי שחיטה · וזהו מה שצוה ית׳ ואמר אך בשר
בנפשו דמו לא תאכלו · כי אכילת הבשר בלא דמו לא תהיה
כראוי אלא בכריתת ארבעה סימנים כמו שיתבאר למטה ·
ובהיות שתורתינו האלהית שהיא תורת מר״עה כללה רפואת כל
מחלה הורה ית׳ לנביאו נאמן ביתו מה הם הגופים הראויים ל
לאכילה ומה הם הגופים שאינם ראויים לאכילה והורה אתם
קבלתם בסימנים וקבלתם בהוראת שמות האסורים שאמרו ה
הטהורים בהתר מפני כי הם רבים · והורה ג״כ ית׳ מה הם הגופי
הטהורים שאסורים לחטאת והורה ג״כ מה הם הדברים האסורים
לאכילה מהגופים הנשחטים · והורה ג״כ מהם הגופים המותרים
לאכילה בלא שחיטה וכל זה להיות ישראל קדושים כי הוא ית׳

קדוש

קדוש ויאהב הקדושים : ברוך שהורנו נפלאות מתורתו ·
והנה ראוי לנו להודיע בראשונה מה הם הכללים אשר כוונתנו
לבארם בזה הספר · ואלו הם · מי הוא השוחט · ומה הוא
הנשחט · ובמה שוחטים · ואיך מברכים · ואיך שוחטים ·
ובאי זה זמן שוחטים · ובאי זה מקום שוחטים · ובאי זה אבר
מאברי החי שוחטים · ולאי זה תכלית שוחטים · ובמה
הם הדברים הפוסלים השחיטה · ומה הם הגופים שאסורים
להשחט אפי' שהם טהורים · ומה הם הדברים האסורים
לאכילה מהגופים הנשחטים · ומה הם הגופים שדמם טעון
כסוי · ומה הם הגופים הטהורים שאינם טעונים שחיטה ·
בכל אלו הי"ד כללים יש כמה פרטים אשר אני עתיד
בבאורם אם יעזרני האל

והוי יודע שכוונתי לחבר זה הספר בקצור לשון בהודעת
הפסק הנפסק מפי מרבית החכמים או הפסק הנראה לי אפילו
שיהיה מאמר יחיד או הפסק הנראה לי לעניות דעתי אפילו
שיהיה הפך דברי החכמים כי אין הדבר אמת ושקר מפי המגיד
אלא מפי עצמו · וצריך לאדם לישא פנים לאמת ולא להמשך
אחרי הקדמונים בלי בחינת דברים · הלא אם אחר לבנו
הלא אל אחר ברצנו · כי גם הקדמונים מחמר קורצו
כמונו · וכמו שאפשר הוא להיות דבר שאינו נכון בדברינו
כן הוא אפשר בדבריהם · וע"כ צריך האדם לשקול כל דבר
במאזני שכל לדעת אם נכון הוא או אינו · כי העינים הם
לפנים לעולם ולא לאחור · ואם יקשה מקשה ויאמר אע"פ
שהקדמונים מחמר קורצו כמונו כבר חמרם נזוקי' וחמרנו
עכור ומבוער ועל זה אין ראוי לנו לסתור דבריהם התשובה
אחר שאנחנו לא נסתור דבריהם אלא בדברי קדמונים כמוהם
או בדברי קדמונים מהם אין מקום לקושיא זו כלל · כי לפי
דברינו אנן לא עבידנא אלא שליחותא דקדמונים פלבד ·

ובאמת

ובאמת שזאת התשובה מספקת לבטל טענות כל מערער
עלינו · ועוד תשובה אחרת על זאת שאחר שדעתי נוטה
שהאמת היא כפי מה שפסקתי הנה אם הייתי פוסק בחלופו זה
הייתי חוטא בדבר חלילה · שדין פסוק לנו מכל חכמי
ישראל ללכת אחרי מי שהדעת נוטה לדבריו בדבר שיש
מחלוקת בין החכמים · הנה לפי זה מי שיאשים אותי
על זה הוא יאשים כל חכמי ישראל שהורונו לעשות כן ודע
זה · ובעבור שכונתנו לחבר זה הספר בקצור לשון כי
הקצור נבחר בשלון בלשון וכן צוו חכמים על זה ואמרו לעולם
ילמד אדם לתלמידו דרך קצרה ע"כ ראיתי שלא להאריך
במחלוקת שבין החכמים · ואמנם להיות שמנהג החכמים ל
לשאול שאלות למי שירצה להתקרב אל המלאכה הזאת ראיתי
לחברו בדרך שאלה ותשובה ע"כ קראתי שמו ספר שאלות ·
ויש לך לדעת כי רצוני לחלק כל הכללים שכתבתים למעלה
כל א' וא' פרק בפני עצמו ובאותו הפרק יתבאר כל הפרטים
הראויים לאותו הכלל המיוחד להם קום קרא · ומהנה אחל ·
ואל השם אקוה ואוחיל ·

הפרק הראשון

שאלה ראשונה מי הוא השוחט · התשובה השוחט
הוא האיש הבוגר או האשה הבוגרת אם שיהיה מבני ישראל או מן הגר הגר בתוכם שנאמר
ואיש איש מבני ישראל או מן הגר הגר בתוכם וגו' ·
שאלה שנייה מה הם סימני הבגרות · התשובה לזכר ראיית
קרי ולנקבה שר"ס נכונו ולשניהם לצמיחת זקן התחתון ·
שאלה ג' קטן שיודע הלכות שחיטה אם שחיטתו פסולה או כשרה ·
התשובה שחיטתו כשרה · וכן הוא דעת הרב רבינו יהודה
האבל ז"ל כמו שכתוב בסוף סימן רל"ו · ונראה כי לא הצריכו

החכמים הבגרות אלא לפי רוב פעמים שאז הם בעלי דעת
אבל אם ימצאו קטנים והם בעלי דעת ויודעים הלכות שחיטה לפי
הראוי לה ויודעים המלוה והמלווה והמצוה למה תפסל שחיטתם
אם שחטו שחיטה כשרה לפנינו · האם ראיית קרי וצמיחת שער
הערוה גורמים השחיטה כשרות · ואם יאמר אומר שהכתוב
אמר איש וצריך להיות בוגר · התשובה הנה הכתוב אמר
בענין עריות איש איש אל כל שאר בשרו וגו' · היאמר אומר
שאם באו קטן וגדול אל אחת מהעריות והקטן חכם יותר מהגדול
הבוגר הגדול יתחייב מות משום שבגר קודם כמה ימים מגזרה
הפועל המצוה והקטן ינצל מהמיתה משום שיש לזה כמה ימים
להגיע לבגרות אע"פ שהוא חכם ויודע האסור וההתר יותר
מהבוגר חלילה לאל מרשע ושדי מעול · סוף דבר הדעת ה׳
היא הגורמת כשרות השחיטה ולא הבגרות ודע זה ·
שאלה ד' מה הם תנאי השוחט · התשובה צריך שיהיה השוחט
השוחט ירא אלהים וסר מרע רץ למצוה קלה כבחמורה יודע
הלכות שחיטה כפי הראוי לה מורה ומאמין לעקרי האמונה ומי
שמכחיש המשנה והתלמוד של הרבנים להיותם מפי הגבורה
אל יקרב לשחיטה · שאלה ה' אם ישחוט מי שמורה
ומאמין למשנה ולתלמוד ר"ל להיותם מפי הגבורה שחיטתו כ'
כשרה או פסולה · התשובה שחיטתו פסולה ונבלה לפי דעת
כל חכמינו ז"ל · וזה מפני כמה סבות ואין לי כונות להזכירן ·
אך מכל מקום אזכיר הסבה החזקה וזו היא · דבר ידוע
שחכמינו ע"ה מנו עקר א' מעשרה עקרים לדעת המאמין לשון
תורתנו ופירושה ר"ל לדעת באיזה לשון נתנה התורה ועל אי
זה דרך יהיה פירושה אם הוא ע"פ פשוטה בלבד כדעת ב"מ או ע'
על פי הקבלה כדעת בעלי משנה אע"פ שהיא סותרת הכתוב · ואחר
שהאמונה בתורה על פי פשוטה הוא עקר מעקרי האמונה חוץ
מהדברים שהשכל ירחיק היותם כפשוטם וכמשמעם הנה

המאמין

המאמין לאמונה הה״א ר״ל לקבלה הסותרת הוא כפר בעקר לפי דעת חכמינו ע״ה · ואחרי שהוא כפר בעקר אין ספק שאוי במזור ושחיתתו נבלה כי זבח רשעים תועבה והבן היטב · שאלה ומה הם עשרה עקרי האמונה שלנו חכמינו ע״ה · ית תשובה אלו הם · · העקר הראשון שכל זה המציאות ר״ל השמים ושמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם כלם האל ית׳ בראם מלא דבר · והמלאכים בכלל צבא השמים הם שנאמר ותגדל עד צבא השמים ותפל ארצה מן הצבא ומן הככבים שאחר שאמר הכתוב מן הצבא ומן הככבים · ——— ענו שהמלאכים בכלל צבא השמים הם · הנה א״כ שאחר — שמלת צבא כוללת המלאכים הנה באמור הכתוב ויכלו השמים והארץ וכל צבאם הודיעה לנו שהמלאכים נבראים · וכן הוא דעת הרב רבינו אהרן ב״ה נ״ע · וכן הכתוב הורה שהמלאכי׳ נבראים בכתוב בורא השמים ונוטיהם ר״ל עושים אותם והם המלאכים ולזה אמר ונוטיהם בלשון רבים · ומלת ונוטיהם כמו נטויהם לפי לשון הת״יה · ודע זה והבן היטב כי הוא נפלא · ·
העקר השני שהוא ית׳ ברא ולא נברא אבל הוא מחויב המציאות העקר השלישי שאין לו דמות והוא אחד מבלעדר · העקרי הרביעי שהוא ית׳ שלח משה רבינו עליו השלום · העקר החמישי שהוא ית׳ שלח תורתו התמימה עם משה רבינו ע״ה · העקר הששי צריך המאמין לדעת לשון תורתו ופירושה ——ל לדעת באי זה לשון נתנה התורה ועל אי זו דרך יהיה פירושה לאבוקי מכ״ה שאומרים הקבלה תגלה · העקר השביעי שהוא ית׳ נבא כל הנביאים · העקר השמיני שהוא ית׳ יחיה בני אדם ביום הדין · העקר התשיעי שהוא ית׳ יודע כל פרטי העולם ומשגיח להם השגחה פרטית · ושב וזן מקרני ראמים ועד ביצי כנים · העקר העשירי שהוא ית׳ ישלח גואל ויק ויקבץ נדחי ישראל · והוי יודע כי לא נעלם ממני מה שיש

לגמגם הרבה להיותם מונים אלו העשרה בלבד כי כבר יש יג
עקרים אחרים שהכופר בהם יקרא כופר בעקר בלי ספק כגון אמונת
ביאת המשיח ואמונת נצחיות התורה וכן רבים · וכבר הרב
רבינו יהודה הלוי ז"ל לא קראם עקרים אלא אשורים והאחרונים
לא הרגישו בזה · סוף דבר מה שסוברים קצת מהאחרונים ז"ל
להקרא מאמין המאמין לאלו העשרה בלבד ולהקרא כופר מי שלא
יאמין לא אלו בלבד אינו אמת · אמנם האמת שיש ג"כ כמה
דברים שיקרא כופר מי שלא יאמין לא מהם · אך מכל מקום
בהיות מנהג חכמי עירנו קהל קדוש קהל קלונא יצ"ו ללמד אלו
העשרה עקרים לנקרבים למלאכת השחיטה לכן קמתי אלוה ע'
העשרה בלבד ונהגתי מנהג אנשי עירי כדאמרי אינשי נ"ל ב
בקרתא נ"ל בני מוסה ורעו זה ·

אמר המחבר

להיות שיראת יי' טהורה · ומצות
יי' ברה · לא אשא פנים בתורה ·
כי ממתנגדי לברו אירא · לכן אגבור בגבורה ואוציא מפי אמרה ·
ואומר אתם עדת המנויים השוחטים לכם להאמין לקצת האלו
העקרים על פי כוונתו ודעתו של החכם רבינו אליהו בשייצי ז"ל
כי באמת דרכו לא דרך סלולה בזה כי יש פרצים בקרבו נחשים
ועקרבים בנתיבו רחמנא ליצלן מהאי דעתא · סוף דבר
שאם תאמין על פי כוונתו ודעתו אינך מאמין בעקרים · כי לפי
פירושו ודעתו אינם ראויים להקרא עקרים אלא עוקרים כי הם
עוקרים וקוצצים בנטיעות והבן זה היטב · שאלה שבינ'
אם יהיה השוחט מאמין לאלו העקרים ויודעם אותם ע"ד קבלה
ולא ע"ד מופת וראיה שחיטתו פסולה או כשרה · [redacted] ש
שחיטתו כשרה · שכבר ביארתי בספר אמונה אומן שידיעת התשובה
אלו הדברים במופת אינה הכרחית לאיש ישראלי · כי אם יהיה
מורה ומאמין להם מצד התורה ויהיה ירא אלהים וסר מרע
עושה ומקיים מצות התורה הנה הוא בלי ספק צדיק וחסיד ובן
העולם

6

העולם הבא אעפ"י שלא ידעם אלא המופת ודברי נתבאר
אמונות זה בספר הנזכר מהחקירה הרביעית עיין עליו כי הוא
נפלא · הנה א"כ אחר שהוא צדיק וחסיד ובן העולם הבא
איך ולמה נפסול שחיטתו אם לא ידע העקרים במופת חלילה לכן
מזה · וזהו דעת הרב רבינו אהרן בעל עה"ח כמו שכתוב
מפרק ט"ו בענין שחיטה עיין עליו · ומנהג כל ישראל ראיה
לזה כי מנהג אבות תורה ודע זה · שאלה שמינית אשר יש
לשוחט ידיעה ואין לו מעשה ר"ל שהוא חכם אבל אינו הולך
תמים ופועל צדק שחיטתו כשרה או פסולה · התשובה ש
שחיטתו פסולה · כי שוה הכלל יודע ועושה מהיודע ואינו עושה
וכבר נתבאר כי זבח רשעים תועבה · וא"כ אחר שהוא יודע
רבונו ומכוין למרוד בו שחיטתו פסולה · כי חזקתו שאינו חושש
לאסור והתר · שאלה תשיעית יש לשוחט מעשה ואין לו ידיעה
ר"ל שהוא צדיק אבל אינו חכם לכך שחיטתו כשרה או פסולה ·
התשובה שחיטתו פסולה · כי אינו יודע הדברים המקלקלים את
השחיטה ויהיה חושש ומחשיך ויהיה אוכל ומאכיל נבלה אחר
שאינו יודע הדברים המקלקלים השחיטה · ונראה שאם למור
וידע הלכות שחיטה כפי הראוי לה שחיטתו כשרה אחר שהוא
ירא אלהים אעפ"י שהוא פסל בעניני מלות אחרות · ואם
יפסול את השחיטה פסלות עניני מלות אחרות אין בעולם מי
שתהיה שחיטתו כשרה · כי מי הוא זה ואי זה הוא שערב את
לבו לדעת ולהבין כל משפטי התורה ומצותיה · אלהים הבין
דרכה והוא ידע את מקומה · וזה שאמרו חכמים יש לו
מעשה ואין לו ידיעה שחיטתו פסולה הוא רוצה בזמן שאינו
יודע הלכות שחיטה · סוף דבר אם יהיה השוחט צדיק שחיטתו
כשרה אפילו שאינו חכם אלא בהלכות שחיטה בלבד ודע זה ·
שאלה עשירית שוחט שיודע פשוטן של הלכות שחיטה ואינו
יודע כל דקדוקן שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה שחיטתו

כשרה

כשרה · ראה גם חכמים מסתפקים לכן כמה כמה הלכתא כה
בהלכות שחיטה · הילכך אין צריך שידע כל הדקדוקין אך אם ידע
לתת לב בטעמי שחיטה ולשאול על ספקן שחיטתו כשרה · ומנסי'
יש לך לדעת שאם נצטרך לתת רשות לא יצטרך שנלמד אותו בזה
בשחיטה ק"ל באמון ידיו בשחיטה שלש עופות ובבדיקת הספין
שלא פגימה וזו נראה להיותו שוחט בתוך הנס כי תלתא חזי
חזקה · וזהו פסק ההלכה ודע זה · שאלה י"א שגם שיש לו כלת
תנאי ואשורי השוחט אבל הוא שכור או רוח רעה אוחזתו שחיטתו
כשרה או פסולה · התשובה בזמן רוח רעתו ובזמן שכרותו
שחיטתו פסולה · אבל בזמן שסרה עליו רוח רעתו או שאין כל
כך הרבה שכרותו אלא יודע מה הוא עושה שחיטתו כשרה ·
שאלה י"ב מי שיש לו כל תנאי השוחט אבל הוא סומא שחיטתו או
פסולה או כשרה · התשובה שחיטתו כשרה · כדי עבד
אבל לכתחלה לא יהיה שוחט קבוע כי ינבל הרבה פעמים ·
שאלה י"ג מי שיש לו כל תנאי השוחט אבל אינו בעל גרות שוא
המשמר · ויודע לפסול בעל השחיטה בגרות שחיטתו פסולה
או כשרה · התשובה שחיטתו כשרה כדי עבד אבל לכתחלה
לא ישחוט ר"ל שלא יהיה שוחט קבוע כי גם זה ינבל הרבה פעמים ·
שאלה י"ד מי שיש לו כל תנאי השוחט אבל הוא מאמין התמור
שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה · ואעפ"י כי שחיטתו
כשרה · שאחר שכונתו לשם שמים ר"ל להוציא בעל השחיטה
מהיותו חמס ולא מצא דרך להוציאו מהיותו חמס אלא בזו ה
האמונה והוא שוגה בעיונו לא תפסל שחיטתו על זה · כי טעות
העיון לא יפסול השחיטה את הנשחט בשחיטה כשרה · סוף
דבר אמונת התמור לא תפסול את הנשחט בשחיטה כשרה
ודע זה ·

תמן

6

הפרק השני

שאלה ראשונה · מה הוא הנשחט · התשובה הוא אחד האלה הטהור הבריא ·

שאלה ב׳ כמה הם סימני טהורה · התשובה שנים והם פרסה שסועה
ומעלי גרה · שאלה ג׳ כמה סוגים הם הנשחטים · התשובה שגדרה
שלשה והם בהמה חיה ועוף · שאלה ד׳ כמה מינים הם · התשובה
עשרה והם מה שאמר הכתוב שור שה כשבים ושה עזים · איל וצבי
ויחמור ואקו ודישון ותאו וזמר · והנה הם שבעה הררי״ם וג׳ ביתי״ם
והסימן שבעה בנים ושלש בנות · שאלה ה׳ אם יש מינים טהורים
חוץ מאלו הנזכרים · התשובה אמרו חכמים ז״ל שאין מינים טהורים
חוץ מאלו · ואם תאמר כי הנה מצא שאמר הכתוב אחרי הסי׳ בזו ו
וכל בהמה נראה שיש מינים טהורים חוץ מאלו · אמרו קצת מן
החכמים שהוו נוסף · והנכון שהוו בא להוסיף מיני אלו הנזכרי׳ ר״ל
להוסיף על שור המדבר ושור הבר · וכן האחרים · שאלה
ו׳ מה הוא ההבדל בין בהמה לחיה · התשובה נראה שכל מין בהמה
שהוא ביתי״ אע״פ שיש ממנה הררי״ הוא בהמה ולא חיה · וכל
בהמה שמינו הררי״ ולא ביתי״ היא חיה ולא בהמה · ונראה כי זה
מסכימו הכרי׳ע הרב רבי משה בן מימון ז״ל להיות שור הבר
בהמה ולא חיה אע״פ שיש חולקים ואומרים שהוא מין חיה · וכל
בהמה שנסתפק בה אם היא ממין הביתי״ם או ממין הררי״ם צריך
לתת עליה חומרי בהמה וחומרי חיה ר״ל צריך לכסות דמו ולאסור
חלבו אך צריך שיכסה בלא ברכה · סוף דבר ההבדל בהמה לחיה
הוא כפי מה שאמרנו · וההבדל שנתנו ב״ה אינו הבדל אמתי
לסמוך עליו ודע זה · שאלה ז׳ כמה הם מיני העופות הטהורים ·
התשובה כל המינים טהורים זולת הכ״ד מינים הטמאים הנזכרים
בתורה · שאלה ח׳ אם יש סימנים לעוף · התשובה אין סימני׳
לעוף · שאלה ט׳ אם אין סימנים לעוף במה נבדיל הטהורים

מהטמאים

הטמאים · התשובה נפרדת במסורת · עוף שמסרו לנו אבותי
בשמו שהוא טהור בשקט שמא הל׳ שאמרו שיש קבלה מאבותינו שהוא
מהטמאים הנזכרים בתורה · אבל אם נמנענו מאכילתו מן ה
הספק ר״ל מפני שאינם יודעים אם הוא מהטמאים או מהטהורים
לא יקרא זה קבלה להיותו טמא מפני כי לא נמנענו מאכילתו
מהקבלה אלא מהספק · אם כן יצא לנו מזה של עוף כזה אם
ראינו או שמענו קבלה מהקהלות ר״ל מקהילות הקראים שנוהגים
באכילתו בקבלה מאבותיהם יש לנו לסמוך לקבלתם ולנהוג
באכילתו מפני שאנחנו נמנענו מאכילתו מן הספק והם נהגו
באכילתו מן הודאי והודאי דוחה את הספק בלי ספק · כי לא יחוש
לקדש הירח אם באו שני עדים שראוהו אע״פ שיש רבים שלא ראוהו ·
כי עדות שלא ראינו אינה עדות · כי לא תהיה עדות לאין · וכזה
הספק הנפסק מפי כל חכם לב · יצא לנו מזה שהעוף התקרא
תרנגולת מצרית הוא בהתר אחר שיש כמה קהלות קראים שאוכלי׳
אותו בקבלה מאבותיהם · שאחר שנפסק נפסק מפי כל חכמי ה
הקראים שאין לאכול שום עוף בסימנים אלא במסורת בלבד אין
ספק שלא נהגו באכילתו אלא במסורת · כי אחר שהוא כן
לא יצא הענין משני פנים · אם שהיתה קבלה מאבותיהם שהוא
באסור והיו נמנעים מאכילתו כחזיר · או שהיתה קבלה
מאבותיהם שהוא בהתר והיו אוכלים אותו · הנה אם היתה קבלה
בידם שהוא מהטמאים והוא באסור לא היה אפשרות בשום פנים
להיותו בהתר · כי אחר שאין אסורו והתרו אלא מהקבלה והקבלה
כבר אוסרת אותו הנה אי אפשר להיותה מתרת אותו · הנה א״כ לא
נשאר אלא להיות לישראל העתקה מהנביאים שהוא בהתר ועל
זה נהגו באכילתו · כי אי אפשר לומר שכל ישראל בזה מרו
ועזבו את דרך קדשו ית׳ והתירו בזדון מה שהיה באסור חלילה וחס·
ואם יאמר אומר כי הנה האילה שהיתה באסור בלי ספק ורוב ישראל
התירוה · התשובה לא ראי זה כראי זה · כי אע״פ שהיו נוהגים

באסורה

במסורה יוכל המתיר לומר שהוא מנהג טעות וירצה להביא ראיה
להתרה מהכתוב כמו שעשו כן המתירים · ועל זה יתכן שיהיה
בהתרה אע״פ שהיתה כבר באסור · אבל זה אחר שאין התרו ואסרו
אלא מההעתקה והעתקה כבר אוסרת אותו לא היה אפשר
בשום פנים להיותה חוזרת ומתרת אותו · הנה א״כ אחר שכל
ישראל ר״ל קראים ורבנים נוהגים בהתר זה העוף אין ספק שאין
זה להם אלא מההעתקה דור אחר דור · ועוד ישלנו לסמוך לקבלה
אחר שלפי דעת כל חכמי הקראים אין לאכול שום עוף בסימנים
אלא במסורת · וכן נראה מדברי רבינו לוי הלוי ומדברי
רבינו שלמה הנשיא נ״ע ז״ל בקי בספריהם · ס״ד אין להסתפק
בהתר זה העוף כלל · ונראה שאדרבא עון גדול הוא להסתפק
בו · כי נהיה כחושד כל ישראל לעבריינים ולפושעים חלילה·
ודע זה והבינהו היטב · וגם יודע שאע״פ שבה נתנו סימנים
לעוף כבר פסקו בגמרא שאין עוף נאכל אלא במסורת כמו ש
שכתוב בספר המורה בפרק אלו טרפות זה לשונו ופסק ב
בגמרא דשום עוף אין נאכל על ידי סימנים אע״פ שיש בו ד׳
סימנים וגם ראינוהו שלא היה דורס ואוכל מכל מקום יש ל
לחוש שמא ידרוס דהא הך תרנגולתא דאגמא הוי מחזיקין
בטהור ולאחר זמן ראוהו שהוא דורס · הלכך אין עוף נאכל
אלא כל עוף שמסרו לנו אבותינו בטהור אוכלין אותו ע״כ ה
המסורת יש לסמוך כדאמרינן בגמרא עוף נאכל במסורת
עכ״ל · והחכם ר׳ מאיר כתב זה לשונו ומגדולי הפוסקים ז״ל
פסקו שאין לנו לאכול שום עוף אפילו יש בו ד׳ סימנים בגופו אלא כל
במסורת אבותינו שהוא טהור דחיישינן שהוא מכ״ד מ
עופות הטמאים בתורה פירוש במשנה תורה בפרשת ראה וכן
העיקר · וכן פשט המנהג שלא לאכול שום עוף אלא במסורת
עכ״ל · ראה אתה המעיין אין דרכי חכמי הקראים אמת · כי הם
אמת וכל דבריהם אמת · שאלה עשירית מה הדבר שאומרים

חכמינו ז"ל שנוף שטעםת פי' ששמו ראוי להמנע מאכילתו · ה
התשובה הוא ששמו דומה לשם אחד מהשקצים · ואע"פ שיש
קבלה שאומרים ואוכלים אותו שהוא להם בקבלה אין ראוי לסמוך
לקבלתם כי קבלתם כסותרת הכתוב · וכל קבלה שסותרת
הכתוב אין ראוי לסמוך עליה · אבל אם כל ישראל מודים בהתרו
אע"פ ששמו דומה לשם האסורים קלת אין לנו להסתפק בהתרו
ודע זה ·

הפרק השלישי

שאלה ראשונה

במה שוחטים · התשובה שוחטין בסכין עשויה · מן
מברזל טוב חד וחריף בלי פגימה כלל · שאלה שנייה אם
שחט בסכין פגומה שחיטתו כשרה או פסולה · התשובה
שחיטתו פסולה · שאלה ג' כמה שיעור הפגימה הפוסלת
בשחיטה · התשובה בה אמרו שהפגימה במלא חוט השערה ·
ואם תהיה הפגימה פחות מזה השיעור שחיטתו כשרה בדיעבד
אבל לכתחלה הטוב והנכון שלא תהיה פגימה כלשהיא · וקצתם
אמרו ששיעור הפגימה כפגימת המזבח כדי שתחגור בה
צפורן · והאמת שכל פגימה שתקרב הדעת שתשבר ותשמ
הסימנים בקריעה ולא בשחיטה אותה הפגימה פוסלת השחי'
ואי לאו הכי לית לן בה כלום · כי אחר שפסלות הבהמה
הוא משום קריעת הסימנים ר"ל משום עקר כל עור שתקרב
הדעת שאין בפגימה לקרוע הסימנים ולעקרן אפילו כל שהוא
השחיטה ההיא כשרה בדיעבד · סוף דבר לכתחלה צריך
להיות הסכין חד וחריף בלי שום פגימה כלל כלל אבל בדיעבד
אין ראוי לפסול השחיטה אלא אם תקרב הדעת שזו הפגימה
ההיא תקרע הסימנים ותעקרם ותצא מתורת שחיטה ·
שאלה רביעית אין בודקין המאכלת התשובה בבדיקה הראויה

היא

היא מה שיבדוק בבשר אלבטן ושלברכו משלש דקותיה ר"ל
מכיה ומשטני לדריה · וכן אמרו בעלי הגמרא אבשרא
ואשוברא ותלתא רוחתא · ודוקא בזמן שהיו משתמשים
במאכלת גם לדברים אחרים · אבל בזמננו זה שהיא מוכנת
לשחיטה בלבד אין צריך לבדוק מלדריה כי קרוב לנמנע הוא
שתקרה לה פגימה מלדריה · וצריך שיבדקנה בלאט ובכונת
לב · שאלה א׳ בדק הסכין בלשונו ושחט שחיטתו כשרה
או פסולה · התשובה אם הסכין לבנינו נבדקנה ואם אין בה
פגימה שחיטתו כשרה · אבל אם לא תראה הסכין לבניינו
שחיטתו פסולה מספק שמא היתה בה פגימה ונכנסה בלשון
ולא נרגשה · שאלה ב׳ בדק הסכין ושחט ואחר השחיטה
נמצאת הסכין פגומה שחיטתו כשרה או פסולה · התשובה
שחיטתו פסולה כי ודאי בשחיטה נפגמה · שאלה ג׳ בדק
הסכין ושחט ונגע הסכין בעצם הצואר ואחר השחיטה בדק
הסכין ונמצא פגומה שחיטתו כשרה או פסולה · התשובה
קצת חכמים אמרו שחיטתו פסולה וקצתם אמרו שחיטתו
כשרה · ודעתי נוטה לדעת זו · שאחר שאין לנו דעת ברור
במה נפגמה אם בעור או בעצם הנה צריך לנו ללכת אחר
ההקרבה וההקרבה תחייב כי בעצם נפגמה כי הוא הרוב והלך
אחר הרוב ודעתו · שאלה ד׳ בדק הסכין ושחט ואחר כן
שבר בה עצם או כרת עץ ובדק ונמצאת פגומה שחיטתו פסולה
או כשרה · התשובה שחיטתו כשרה כי הדעת תקרב כי
בדבר הקשה נפגמה · ואין ראוי לנבל השחיטה בדבר שלא
נברה המחשבה · שאלה ה׳ שחט הסכין מסובבת ר"ל שאין
פגימה נרגשת אלא ברוח אחד או בהולכה או בהובאה ש׳
שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה אם בסכין שפגימתה
נרגשת בהולכה שחט עד הובאה שחיטתו כשרה וכן להפך ·
ויש לך לדעת כי לפי מנהגנו בבדיקה שנתבוס הסכין בשמן
ונבדוק

ונבדוק בענין מה שיקרא הולכה בלשון יקרא הובאה בלשון
השוחט · שאלה עשירית שחט שחיטתו ביותר משני פעמים
הולכה ושתי פעמים הובאה שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה
קצת חכמי הקראים אמרו שחיטתו פסולה · ונראה לתמוה על
דבריהם שאחרי שהלכות שחיטה נודעו לנו מההעתקה
ואין סיוע לדבריהם מההעתקה מנין ידעו איסור זה · כי לפי
דעת בה"ר אין פסולות לשחיטה ברבוי הולכה והובאה · וכן הרב
רבינו שלמה הנשיא ז"ל אמר זה לשונו ואין חלוק בהיות השחיט
בהלך המאכלת הרבה מהפעם וכן חיובו כי לא יהיה במיעוט מ
מלאכתה ב' פעמים ע"כ הנה נודעלנו מזה כי דברי האומר
הפך זה פורחים באויר ואין לו סיוע מההעתקה ודע זה · ואסר
יקשה מקשה ויאמר שא"כ איסור השארה מנין לכם שהרי אין לזה
סיוע לא מהכתוב ולא מההעתקה כי הנה הרבנים מכשירין
אפילו לא נשחטו הורדין · התשובה יש לנו סיוע בזה בין
מהכתוב בין מההעתקה · מהכתוב דכתיב ושפך את דמו
ושפיכת הדם לא תהיה אלא מהסימנים · גם יש סיוע לזה
מהכתוב מאיסור הדם · כי לא נגלל מאיסור הדם כראוי אם לא
ישחטו הסימנים · והסיוע מההעתקה הוא מה שאומרים בה"ר
שחיטה כשרה מאזן אל אזן · כי זה יורה שכל ישראל מודים
שהשחיטה הכשרה היא בכריתת הסימנים · ועל זה אנו אומרים
שההשארה פסולה כפי מה שמקובל באומה שהשחיטה הכשרה
שמאזן אל אזן אינה כשרה · וכן כתב הרב רבינו שלמה הנשיא
ז"ל הנך ותשכח · שאלה י"א שחט בסכין עשויה מזהב או מ
מכסף או מנחשת או בלור או בזכוכית או בקנה שחיטתו פ
כשרה או פסולה · התשובה לפי דעת בה"ר שחיטתו פסולה
אבל לפי דעת בה"ר שחיטתו כשרה · וכן פסק החכם רבנו כלב
ז"ל באגרת קצרה שלו · ודעתי נוטה לדעתו ז"ל כי הוא
נראה אמת · כי הקנה שהכשירו בה"ר אין הוא כשאר קניס

כי זה יורה שאם
לא מאזן אל אזן
אינה

כשרוחקים

9

כשרוחקים אותם קיסמין שתגררו נגררשין מהן. כי גזה אסור לשחוט
גם לפי דעת בה"ר חיים שיטן דילמא נקבי להו לסימנין. אבל הקנה
שמכשירין בה"ה הוא סימונא דאגמא דל׳ שעב הגדל באגמי מ׳
מים ושהוא יבש חותך כסכין ואין קיסמין נבדלין ממנו. ולזה
אמרנו שהוא כשר לשחיטה ודע זה. שאלה י"ב שחט ב
בסכין שאינו חלק יפה אבל פגם אין בה שחיטתו פסולה או כשרה.
התשובה שחיטתו כשרה. וכן אמרו בעלי התלמוד סכין
חריפא טובה דדמיא לפיאסא כשרה. ועוד אמרו רמי לפיאסא
[illegible] אמר ליה מאן יהיב לן מכשרה ואכלינן. שאלה י"ג אם
שחט בסכין שיש בעל מגאולי גוים או מבהמה שנתנבלה קודם
לבון הסכין שחיטתו פסולה או כשרה. התשובה שחיטתו פסולה
לפי דעת קצת חכמינו ז"ל. אבל לעניות דעתי נראה שאין
דעתם נכונה. כי מאי זה כח מהכתוב יפסלו זה ואדרבא
מהכתוב יראה כי הוא כשר. מפני שלפי הכתוב אין טמא ז׳
ימים מטמא אחרים חוץ מטומאה אחת. ואחר שהסכין נטמא
מהנבלה ונהיה טמא ז׳ ימים איך יטמא אחרים. ואם יאמרו כי
הבשר הנשחט יבלע מטומאת הסכין ידוע ומבואר שאין הוא
שרוך לבלוע ולא לבלוע. ואפילו אם לבלוע ר״ב הקלה במקום יותר
השחיטה או בקליפה. והנה מנהג ביד כל ישראל לאכול מ[illegible]
שיפטיש הגוי בסכינו בלי לבון. ואם יאמרו כי הוא מכשירו וצריך
להיות כשר אין זה כלום. שאם השוחט שהוא היותר מכשיר אין
צריך להיותו כשר כי לפי דעתם אפי׳ שחיטת טמא שטבע כשרה
כ"ש שאין צריך לסכין להיותו כשר. כי כשרות הסכין הוא חדודו
וחליקותו לא טהרתו. שהרי הם עצמם מכשירים השחיטה
שעשיתה בסכין טמא. והיא מה שמכשירים לשוחט שמ[illegible]
שבעה לאכול הוא עצמו ושמאיס בקותו. וזה יורה שטומאת
הסכין לא תנבל הנשחט בשחיטה כשרה. ואם יאמרו כי פסלות
זה להם מהעתקה אין זה אמת. כי ההעתקה היא מה שכל ישראל
מורים

מורים בה רז"ל קראים ורבנים · וספר הרבנים אינם מורים לה׳
כי לפי דעתם אפילו אם שחט בסכין מגוז מגיאלי בוים קולק מוקם
השחיטה או ידיח בלוען ודין · אע"פ אחר שאין לנו כיוצא בזה לא
מהכתוב ולא מהעתקה אין נפסול השחיטה הכשרה בדבריהם
כורחים באויר · סוף דבר נראה שלכתחלה צריך להיות הסכין ט
טהור · אבל בדיעבד טומאת הסכין לא תפסול הנשחט שחיטה
כשרה · אמנם אם יודע השוחט בזה אסור לאכול משחיטתו בד׳
שלא יהיה כסיל שונה באולתו · והוי יודע שלא אמרנו ...
המאמרים אלא עם ההשלמה להיות הסכין טמא מבהמה שנשחט׳
שחיטה פסולה · אמנם לפי האמת בהמה שנשחטה שחיטה פסולה
אינה מטמאה לא במגע ולא במשא · וזהו דעת בעלי הקבלה·
וכן כתב החכם מעלום שמואל וזה שנשחטה ונפסדה שחיטתה
או שחיטה אחר שאינו ראוי לשחוט זאת תקרא טרפה · ולא מצאנו
בכתוב שיורה לנו כי זאת הטרפה תטמא אל הנוגע בה והנושא
אותה לו ובזרין כי הכתוב אסר אכילתה לבד באמרו ובשר בשדה
טרפה לא תאכלו עכ"ל · ועוד אמר זה החכם ומזה הוא ראוי לנו
לנגוע בשחיטת הגוים · וכן הוא כפי דעת בע"ה גם כן · ואסתפלא
בדבריהם שאומרים שחיטת נכרי נבלה ומטמאה במשא ...
מדרבנן · אבל מדאוריתא לית לן ביה אסורא כלל במגע
ובמשא אלא באכילה בלבד · וכן החכם בעל ספר העושר ז"ל
אמר בפירוש פסוק וכי ימות מן הבהמה זה לשונו · דע כי אשר
ישחטוהו המחליף אע"פ שתאסר אכילתו לא יטמא מפני כי אינו נ
נבלה עכ"ל · סוף דבר לפי האמת בהמה שנשחטה שחיטה פסולה
אינה מטמאה לא במשא ולא במגע ודע זה · שאלה י"ד ... לבן
סכין באש ושחט מיד שחיטתו כשרה או פסולה · התשובה קצת
בע"ה אמרו שחיטתו כשרה שחדוד הסכין קודם ללבונה · אבל
בע"ה וקצת בע"ה אמרו שחיטתו פסולה · וכן פסק הרב ... יצחק
אלפסי ז"ל · ולזה הסכים הרשב"א ז"ל · וכן נראה אמת · שאלה ט"ו

כמה הוא שעור אורך הסכין · התשובה אורך הסכין כפלים כמלא
רחב צואר הנשחט · שאלה י"ז אם שחט בסכין פחות מן
השיעור שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה שחיטתו כשרה
בדיעבד אם לא דרס · אבל לכתחלה לא ישחוט כי תהיה [illegible]
דרסה על הרוב · שאלה י"ח בדק ושחט עופים רבים ול[illegible]
בדק בין עוף לעוף ובדק באחרונה ונמצאת פגומה אין יה[illegible]
הדין · התשובה כלם ספק נבלות הן שמא בראשון נפגם
והני מילי אם לא נגע הסכין לעצם צואר אחר מהנשחטים · אבל
אם נגע לעצם צואר אחר מהנשחטים [illegible] שנשחטו קודם ממנו
כשרים ומה שנשחטו אחרין פסולים כי [illegible] שבעצם
נפגמה הסכין · והוי יודע שאנ"ש שאמרו שתבדקה הרא"וי
(ש"ב) שיבדוק בבשר אצבעו ובצפרנו הוא דוקא קודם שהתחיל
לשחוט ואחר שגמר לשחוט כי [illegible] ירחוץ הסכין ויהיה נקי
לבדוק בין עוף לעוף לא יתכן לבדוק בצפורן כי יסתבך הצפורן
בלחלוחית הדם ולא ידע השוחט היטב אם פגימה היא שתחגור
בצפורן או לא · ועל זה יראה לי שהטוב והנכון בזמן ההוא
לבדוק הסכין בשמשא ג"כ · כי כבר במערבא בדקי ליה לסכין
בשמשא בכל זמן וזמן · או צריך שיקנחנו בסמרטוט היטב
או בצמר הגוף הנשחט ואחר כן יבדקנו ·

בצפורן אבל בתוך שחיטה לבדוק בין

הפרק הרביעי

שאלה ראשונה

איך מברכים · התשובה אם
הנשחט מין בהמה יברך ברוך
אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על ש
שחיטת בהמה טהורה · ואם הוא מין חיה יברך על שחיטת
חיה טהורה · ואם הוא מין עוף יברך על שחיטת עוף טהור ·
שאלה שנייה אם נזדמנו לו שלשת המינים האלו לשחוט כיצד
יברך ויצא ידי שלשתם · התשובה יברך על השחיטה שהי[illegible]

ברכה

שהיא ברכה כוללת. כי במקום שאפשר לו לפטור עצמו
בברכה אחת אסור לגרום רבוי ברכות לפי דעת כולי עו־
למא. וכן השוחט כלאים או מה שהוא ספק בהמה ספק
חיה יברך הברכה הכוללת. ויש לך לדעת שמה שאמרנו
שיברך אשר קדשנו במצותיו וצונו הוא על מנת שיכוון ל
למאמר תזבח ואכלת. ר״ל שיכוון בלבו שהשם צוה למי ש
שירצה לאכול בשר שיזבח ויאכל. והטעם בזה לאפוקי
מכ״ה שאומרים דברים אשר לא כן על יי׳ ועל משיחו. והוא
מה שאומרים הלכות שחיטה הלכה למשה מסיני. וכבר
הודענו במופתים נאמנים בספר אמונה אומן מה שהם
עצמם מודים שהלכה למשה מסיני לאו דברי השם הי״א
זיל קרי בי רב הוא. שאלה ג היה שוחט והביאו לו ג
גופים אחרים מאותו מין שהיה שוחט או חוץ מאותו מין שהי׳ אם
שוחט אם צריך לחזור ולברך או לא. התשובה אם ברך
בראשונה הברכה הכוללת שהיא על השחיטה אין צריך
[illegible] כי בעת שברך דעתו היה על הכל.
ואם לא [illegible] אפילו שברך בראשונה ברכה כוללת
צריך לחזור ולברך. ואולם אם הביאו לו לשחוט מאותו מין
שהיה שוחט אפילו לא ברך בראשונה אלא ברכת המין שהיה
שוחט אם כוון לכל מה שיביאו מאותו המין שהיה שוחט אין
צריך לחזור ולברך. ומי שהוא שוחט קבוע ראוי לו לכוון לכל
מה שיביאו לשחוט. שאלה ד אם הביאו לו לשחוט אחר
שגמר מלשחוט אותן שברך עליהן כבר אם צריך לחזור
ולברך או לא. התשובה אין צריך לחזור ולברך אם כוון ב
בברכתו על כל מה שיביאו. אמנם אם הביאו אחר שכסה
הדם צריך לחזור ולברך. ואולם קודם שגמר שחיטת כל מה
שברך עליהם אם שכח וכסה הדם אין צריך לחזור ולברך
על הנשאר כי כסוי לא יחשב הפסק. אמנם לכסוי הנשאר

צריך

צריך לברך · שאלה ה׳ שח בין שחיטת עוף לעוף או בין שחיטה
לברכה אם צריך לחזור ולברך או לא · התשובה צריך לחזור
ולברך · ואם שח מענין השחיטה אין צריך לחזור ולברך · וזהו
הספק הנפסק מפי חכמי הקראים ומפי גדולי ב״ה כגון בה״ג שפסק
ואמר זה לשונו · והיכא דבעי למשחט טובא ושחט ש
אחר מניהו ואישתעי ליכסיה והדר לברך ולשחוט הנך אחרינא
ע״כ · וקבלתי מהחכמים אמרו שאין צריך ר״ל אם שח בין עוף לעוף
ועל זה ראוי לשוחט שלא ידבר כלל כדי להסתלק מן הספק · ש
שאלה ו׳ הביאו לו עופות לשחוט ואחר שברך ברח מידו אם צריך
לחזור ולברך לאותם הנשארים או לא · התשובה צריך לחזור
ולברך · ומה שאמ׳ חכמים ז״ל ברכה אחת תספיק למאה הוא
דוקא בזמן שהתחיל לשחוט · ואולם קודם שיברך על הנשארים
צריך לברך ברוך שם כבוד מלכותו לו׳ על הברכה שהיתה לבטלה ·
ואם ברח קודם סיום הברכה אחר שאמר ברוך אתה ה׳ צריך
שיאמר ה״י למדני חקיך · וזהו הדין לכל מה שנהיה הספק
בברכה קודם התחלת הדבר · כי אסור להיות הזכרת שם
שמים לבטלה · שאלה ז׳ רצה לשחוט בהמה ופתח לברך
על שחיטת בהמה · וטעה ואמר על שחיטת חיה או ההפך
ר״ל במקום חיה אמר בהמה אם צריך לחזור ולברך כתקונה או לא ·
התשובה אין צריך לחזור ולברך כי בכלל חיה בהמה ובכלל ב׳
בהמה חיה · שאלה ח׳ רצה לשחוט עוף וטעה וברך על ש
שחיטת חיה או בהמה אם צריך לחזור ולברך כתקונה או לא ·
התשובה אם חזר תוך כדי דבור ואמר על שחיטת עוף אין צריך
לחזור ולברך אחר שעקר הברכה היה על מנת שהוא עוף · ו
ועוד שלפי דעת קצת חכמים מלת חיה כוללת גם העוף · ש
שאלה ט׳ היכשר לברך ולשחוט או לא · התשובה לא יכשר
אלא צריך שישלים הברכה ואחר כן ישלח ידו לשחוט כי —
וזה דוקא לכתחלה אבל בדיעבד אין פסלות לשחיטה על זה ·

ויש לך לדעת שחכמינו ע"ה ידברו דבריהם בקצור לשון והר' בב
פתגמים וחתוכים וברוב פעמים לא ידברו כל הצריך לענין מה ואפ'
כדרך קצרה וזה מפני שמנהגם לדבר בדברים שיש מחלוקת ב
בינינו ובין ב"ה להודיע מה שהוא האמת · אבל בדברים שאין
מחלוקת בינינו ובין ב"ה ישענו בדבריהם כי כבר מוסכם אצ'
כלם שרוב דברי המשנה והתלמוד דברי אבותינו הם ויש לנו להא'
להשען לדבריהם אם לא יהיו דבריהם סותרים את הכתוב או ת
תוספת עליו או חסרון ממנו או שאינו פשט נכון כי הפשט הוא
העקר ואין מקרא יוצא מידי פשוטו לפי דעת כל ישראל ועל זה
פסקנו קצת פסקי זה הספר בחלוף פסקי קצת חכמי הקרא' איש
ושמא גם בחלוף כלם מפני שנראה לי שאותם הדברים אינם
ע"פ פשט הנכון · וזה מכח הראיות שהבריאוני לזה · ומסבה זו
פסקנו קצת פסקי זה הספר ג"כ כפסקי ב"ה כי נמצאו דבריהם
קרובים אל הפשט ונאותים אל השכל · וצריך לאדם לישא בנפש
לאמת אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף · גם יי' יתן הטוב
וארצנו תתן יבולה · אפלטון אוהבנו והאמת יותר אהובנו ודי
בזה · ונשוב לאשר היינו · שאלה י' שבא ולא ברך שחיטתו
פסולה או כשרה · התשובה שחיטתו כשרה · שאלה י"א הזכיר
ולא ברך שחיטתו כשרה או פסולה · התשובה שחיטתו פסולה ·
כי אחר שאינו רוצה לברך ולשבח אותו ית' הוא רשע גמור ושחיטת'
פסולה אפ' ששחט שחיטה כשרה לפנינו · כי מענין יוכיח ש
שהוא רשע להכעיס כי עשה מעשה שאין היתר תמצא לו · ושחיטת
רשע להכעיס פסולה לפי דעת כולי עלמא אפ' ששחט שחיטה
כשרה לפנינו כמו שתמצא זה בפרק י"א · שאלה י"ב אם ברך
בלבו ולא בבטוי שפתים שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה
שחיטתו כשרה · ועם כל זה הטוב והנכון שיבטא משפתין וישמיע
לאזניו · שאלה י"ג ששחט בלא כונה כגון שהיה הולך בתוך מקנה'
והמאכלת בידו ונגעה באחד מהן ונשחט כהלכה או בהובאה

שחיטתן

שחיטתו כשרה או פסולה · התשובה שחיטתו פסולה דחולין בעו
כונה · ובה"א שאומרים דחולין לא בעו כונה כבר יש מחלוקת ב
בינים כדאמרינן בחולין תני ר' אושעיא זעירא דמן חבריא זר—ק
סכין לנעצה בכותל והלכה ושחטה כדרכה ר' נתן מכשיר—
וחכמים פוסלין · והר"ן ז"ל פירש זה ואמר ר' נתן מכשיר דלא בעו
כונה כלל · וחכמים פוסלין דבעו כונה לחתיכה עכ"ל · וכן
רב ור' יוחנן אכלי בן בתרה שנאנסה ושבלה בלא כונה רב אמ
שהורה לביתיה דחולין לא בעו כונה ור' יוחנן אמר דלא שהורה
לביתיה דחולין בעו כונה · וכן הוא האמת · ומה שהביאו ראיה
לדעתם מפסוק לרצונכם תזבחו ואמרו אחר שהכתוב הצר—ך
כונה לגבי קדשים ש"מ דחולין לא בעו כונה לא לענ—ין ולא
להועיל · כי לשון לרצונכם אין טעמו בכונתכם אלא הטעם
כן להיות לכם לרצון לפני השם · ועל זה אמר הכתוב כל אשר
בו מום לא תקריבו כי לא לרצון יהיה לכם · ואיך יתכן לומר—
כל אשר בו מום לא תקריבו כי לא תהיה לכם כונה בשחיטת— ·
ועוד שהנה הכתוב אמר בענין העומר והניף את העומר—
לרצונכם · האם יתכן להיות פי' בכונתכם · כי אחר שיניף
ודאי יניף בכונתם · שאם לא כונו אין הניף · ומה שאמרו
שהטעם בזה דלו להביא מביאים ואין מכריחים אותם אינו נכון ·
סוף דבר אין פירוש לרצונכם על פי הפשט הנכון אלא כפי מה
שפירשנו · ועל זה בכל מקום אמר הכתוב לרצונכם בלמ"ד
ולא בבי"ת ודע זה · ומה שאומרים קלתם דשחיטת חולין אין
צריכה כונה וילפינן טעמא מדגלי רחמנא בקדשים במתעסק
· דפסול דכתיב ושחט את בן הבקר עד שתהיה השחיטה לשם בקר
מכלל דחולין לו בעו כונה גם זה הבל · שה— ·
הכתוב אמ— כן גם בחולין · דכתיב
וזבח אדוני—ו צ—ן ובקר
ומר—א ·

הפר—ן

הפרק החמישי

שאלה ראשונה איך שוחטים · התשובה יקשור רגלי הבהמה או החיה ויתפוס ב׳ בידו הא׳ המאכלת ובידו הב׳ הסימנים ויליך ויביא המאכלת בכדי שישחט. שחיטה כשרה · שאלה ב׳ כמה פעמים יעשה הולכה והובאה · התשובה אם השלים השחיטה בהולכה א׳ הרי זה טוב · ואם לא השלים יש לו רשות להוסיף עד ד״ל שתי פעמים הולכה ושתי פעמים הובאה · וכבר כתבנו שאם הוא מותר להוסיף משתי פעמים הולכה ושתי פעמים הובאה או לא · שאלה ג׳ אם נענץ הסכין בכותל והעביר הצואר עליה שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה שחיטתו כשרה בדיעבד אם לא יהיה דרסה · אבל לכתחלה לא יעשה כן כי יהיה דרסה מזה · שאלה ד׳ אם שחט הבהמה בהיותה עומדת כגון שאחז מערפה והוליך והביא הסכין שחיטתו פסולה או כ׳ כשרה · התשובה שחיטתו כשרה · וכלל אומר לך כל שחיטה שלא קרה לה א׳ משמונה דברים הפוסלים בשחיטה השחיטה היא כשרה אם לא יהיה הנשחט מהגופים האסורים להשחט ואשר לא תהיה עת השחיטה מהעתים שהשחיטה אסורה בהם וגם לא יהיה השוחט רשע הנה נודע לנו מזה כי פסלות השחיט׳ אינה אלא בא׳ מד׳ דברים · אם מצד הזמן · או מצד השוחט · או מצד הנשחט · או מצד השחיטה · וכל שחיטה שיצטרכו לה אלו הד׳ דברים היא השחיטה הכשרה ולא האחרת ודע זה · שאלה ה׳ אם שחט שני ראשים או יותר בבת אחת שחיטתו פ׳ פסולה או כשרה · התשובה אם יש בסכין במלא צואר כלם חוץ מצואר כלם שחיטתו כשרה · ואם לא יאמר השוחט בריא לי ש׳ שלא דרסתי שחיטתו כשרה · ואם לאו שחיטתו פסולה · שאלה ז׳ שנים ששחטו בסכין א׳ שחיטתם פסולה או כשרה · התשובה

שחיטתם

שחיטתם כשרה · שאלה ג׳ אם שחט מקולקלת סימנים בהם
רופתא ואירעי יריה בבו׳ כרוכתא אחריתי ושחט הנך סימנין ג׳
באידך גיסא כגון זה שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה
שחיטתו כשרה אע״פ אם לא נכרת בא׳ שתי אלו הכריתות וב
היקבנשל סימן אלא אם תפרפס במקום א׳ יהא בהם רוב הקנוטל
סימן שחיטתו כשרה · וכן כתב רב אחא משבחא בשאלתות׳
ואין ספק לה כשר זה למבין · שאלה ה׳ שחט שחיטה בקפריץ
כגון זה שחיטתו כשרה או פסולה · התשובה שחיטתו כשרה׳
וכן אין חשש אם שחט שחיטתו בקולמוס · וכן אין חשש אם
חתך העור בשני מקומות או שחתך כל העור סביב ר״ל סביב
הצואר · שאלה ו׳ אם לו החזיר השוחט פניו נגד בית המקדש
שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה שחיטתו כשרה׳
כי זה דבר טוב ואינו חוב

הפרק הששי

שאלה ראשונה

באי זה זמן שוחטים · התשובה
שוחטים בכל זמן ובין בזמן
המלכות בין בזמן הגלות בין ביום בין בלילה בהיות אור כנגדו
חוץ מימים המקודשים שהמלאכה אסורה בהם · שאלה ב׳
אם שחט בימים שהותרה בהם מלאכת אבל שחיטתו פסולה
או כשרה · התשובה לפי דעת ב״ה וקצת ב״מ שחיטתו כשרה׳
קצת אבל לפי דעת ב״ק שחיטתו פסולה · כי יאמרו כי לא הותרה
זה - באלו הימים אלא מלאכה שאחריה האכילה · ולפי דעתי שאין
אמת · כי הנה לפי דעת כל ישראל רחיצת בשר ומליחתו
ובשולו והערכת הכלים והדלקתן כלם מותרים ביום
טוב · ולפי דעתם היה ראוי להיות כל אלו באסור חוץ
מהבשול שהיא מלאכה שאחריה האכילה · כי נאים הדברים
היוצאים מפי שטיהם · ומה שאומרים כי רחיצת הבשר ומליחתו

משרתות למשולו הוא דבר בטל · כי הן עם האבות נספרות
ועוד כי הם לא יאמרון כי הכתוב התיר אב מלאכה אחת אלא
מה שהוא ראוי להקרא מלאכה בלבד · ואחר שמנהג כל ישראל
הפך דבריהם אין לנו לשמוע לדבריהם כי מנהג אבות תורה ·
ואם יאמר אומר מה הראיה להקרא רחיצת הבשר ומליחתו
כל אחד מלאכה בפני עצמה התשובה הראיה הגדולה הוא יום
יי' הגדול והנורא ר"ל יום השבת כי אם בא איש אחד וחלק הבשר
והלך לו ובא אחר ורחץ והלך לו ובא אחר והעריך העצים והלך
לו ובא אחר והדליק והלך לו ובא אחר ובשל והלך כלם חייבי מות
הם לפי דעת כל ישראל · הנה אע"פ אחר שלפי דעת הכל אלו ה'
המלאכות מותרות ביום טוב הרי בטלו דבר האומר כי לא הותרה
ביום טוב אלא מלאכה שאחריה האכילה · כי מנהג כל ישרא'
ואפי' מנהג עכשיו הפך דבריו · והבן זה · ואם יאמר אומר
שאם השחיטה מותרת ביום טוב הנה גם הקצירה והדישה
והטחינה כלן תהיינה מותרות ביום טוב כי כלן צריך מלאכה
הן נאמר לו כי לא התיר הכתוב לנו אלא מלאכת שמחה ואלו ה'
המלאכות מלאכת עבודות הן לא מלאכת שמחה ודע זה · ועוד
כי הכתוב צוה לנו לשמוח ביום טוב ואם נשתדל באלו המלאכו'
לא תהיה לנו שמחה אלא יגע ונגע · ואם תקשה ותאמר שאם
תהיה השחיטה מותרת ביום טוב יתחייב שתהיה גם האסיפה
מותרת כי האסיפה כרבים כשחיטה בבהמות · התשובה ידוע
ומבואר שהכתוב לא התיר ביום טוב אלא מה שמביאה לידי
אכילה לבו ביום · וכבר ידוע שהאסיפה אינה כן · כי ברוב
פעמים יתכן שילך האדם אחר האסיפה כל שיקנה במועד היום
ולא ימלא כלום · ועוד שהיא קנין שיקנה במועד ועל זה יתכן
הוא שתהיה האסיפה אסורה ביום טוב והשחיטה מותרת ·
והוי יודע [illegible] שאסור להתיר מה שהוא אסור מהכתוב וכן הוא
אסור לאסור מה שהוא מותר מהכתוב · כי הכתוב אמר לא תוספו

ולא

ולא תגרע · וכן הוא דעת ב"ה כדגרסינן בירושלמי דתרומות
ודרך משום מלאכה כשם שאסור לטהר את הטמא כך הוא אסור
לטמא את הטהור ע"כ · סוף דבר נראה שהשחיטה מותרת ביום
טוב לאכול לבו ביום · וזה משמעות הכתוב · אמנם בעבור
שגדולים ב"ה אסרוה ביום טוב גם ראיתי שזהו דעת קצת גדולי
ב"ה כמו שכתב זה הרב ר' מאיר ז"ל יש מגדולי המחברים ז"ל ש
שהחמירו ופסקו שלא לשחוט ביום טוב כמו בשבת ממש אם
לא יהיה לצורך חולה מסוכן כי אז אפי' בשבת מותר כדלקמן
וכן ראיתי נוהג בחסידים ואנשי מעשה ע"כ · הנה עמ"ז רציתי
לפסוק לאסור השחיטה ביום טוב · ומכל מקום לפי שוקפי מפני
שלא יצא הענין משני פנים · אם שנדלג ממלאכה שאחרי ה
אכילה ונתיר גם השחיטה כי היא ג"כ מלאכת שמחה לא מלאכ'
עבודות · או שלא נדלג ונאסור גם המליחה והרחיצה והעברת
השעים והדלקתן כי אין אחריהן אכילה · וזה אי אפשר ·
כי מנהג פשוט בישראל לעשות כל אלה · וע"ז נראה שאין לאסור
השחיטה ביום טוב מן הדין אלא מן החומרא ובכן זה אשיב ·
שאלה ג' אם שחט בשבת וביום כפור בעבור חולה שיש בו סכנה
שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה שחיטתו כשרה · כי
השבת כחול שויה אצל החולה המסוכן · שאין לך דבר שעומד
בפני פקוח נפש · שהכתוב אמר וחי בהם · שאלה ד'
אם מותר לכסות דם בשבת הגוף הנשחט לחולה התשובה
אסור לכסות · כי הכסוי אינו מצרכי החולה · ועוד כי [illegible] דנא
אין לנו כסוי מהתורה אלא מההעתקה כמו שכתב הרב הגדול
רבי' אהרן בעל המבחר נ"ע · ונראה שתכסון בכמו זה לשחוט
על אפר כירה כדי שיבלע הדם באפר · שאלה ה' אם צריך
לכסותו אחר השבת · התשובה צריך לכסותו אם נכר רשם א'
הדם · שאלה ו' שחט בשבת וביום כפור שלא לצרך חולה בין
בשוגג בין במזיד בין באנס שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה

בין בשוגג בין באונס בין במזיד פסולה · שאחר שהוא מחלל שבת במזיד הוא רשע גמור · וכבר ידוע כי זבח רשעים תועבה · ומה שאמרו במשנה השוחט בשבת וביו"ה הכפורים אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה שמשמע מזה המאמר נראה שאפי' במזיד סבר הרב רבי' משה בר מימון ז"ל פירש אותו על השוגג ופסק להיות שחיטת מזיד פסולה · וכן הסכים הר"ן ז"ל · וכן הוא דעת הרב מרדכי יפה וכמה גדולים בנ"ב · וכן הוא האמת · ומה שהתירו בתוספות ראב"י במזיד ונתנו טעם לדבר כבר הרב הנזכר ר"ל הרמב"ם ז"ל השיב טעמם אחור בתשובות נכונות דוק ותשכח · וסבת פסלות שחיטת שוגג ואנוס משום שאין בעבירה וכן נתעבות · אע"פ שהן פטורין מעונש פר' · אבל אחר שהשחיטה נתעבה גם האכילה נתעבה ידוע זה ·

הפרק השביעי

שאלה ראשונה באיזה מקום שוחטים · התשובה שוחטים בכל מקום בין בירושלם בין בחוצה לו · אבל מה ששוחטים בירושלם הם קדשים ובחוצה לו חולין · ולפי דעת בעל המבחר נ"ע יכשר לשחוט חולין בירושלם · ולא נראה לחכמים ז"ל · שאלה ב' אם שחט בירושלם בזמן הזה שחיטתו כשרה או פסולה · התשוב' אם ישחוט בהמה בתוך מגרש העיר שחיטתו פסולה · ופש"ת אם שחט בתוך העיר · אלא אם שחט חוצה מן המגרש שחיטתו כשרה · שאלה ג' שחט חיה או עוף בתוך העיר שחיטתו פסולה או כשרה · התשובה שחיטתו כשרה · שאלה ד' כמה שעור המגרש · התשובה אלפים אמה · שאלה ה' איך ימדדו בזמן הזה מגרש ירושלם אם מקיר העיר שהיתה בזמן המלכות או מקיר העיר שהיא בזמן הזה · התשובה צריך למדוד מקיר

העיר שהית— בזמן המלכות

הפרק השמיני

שאלה ראשונה מה זה אבר מאברי החי שוחטים · התשובה שוחטים מהצואר ולא מ
ממקום אחר · שאלה ב' מנין לנו ששוחטין מהצואר ולא ממקום
אחר · התשובה זה לנו מהעתקה המשולשת · שאלה ג' א
אם יש לנו בזה סיוע מהכתוב · התשובה יש לנו סיוע מהכתוב
מהמאמר ושפך את דמו גם מאסר הדם כי שפיכת הדם ויציאתו
לא תהיה כראוי אלא מהצואר ששם מקורי הדם ·

הפרק התשיעי

שאלה ראשונה למי זה תכלית שוחטים · התשובה שוחטים להיות מאכל לאדם שזהו
תכלית הגוף השוחט · שאלה ב' אם שחט כדי להאכיל ל
לגוים בלבד שחיטתו כשרה כשרה או פסולה · התשובה - קצת
החכמים אמרו ששחיטתו פסולה כי הכתוב לא הרשה להכשיר
החי האלה אלא על מנת שיהיה מזון לישראל · אבל לעניות
דעתי נראה שזה אינו מאמר נכון · כי כבר באורתי פרק
זה הספר בראיות נכונות כי האל ית' ברא האדם— שטבע
שיהיה מורשה מעולמו וזה אמת אין ספק בו · הנה א"כ אחר
שהגוים קרויים אדם והם בני אדם כמונו הנה גם הם מורשים
מטבעם כמונו לאכול הב"ח · א"כ אחר שהתבאר שהגוים
מורשים מטבעם מהבורא ית' לאכול החי למה יהיה אסור
לאכילה · ואפי' שנפנים לומר שאין האדם מורשה
מטבעו לאכול הבשר אלה הקב"ה נתן רשות בזה בזמן נח
הנה אפילו הכי יתחייב להיות גם הגוים מורשים לאכול
הב"ח כמונו · שגם הם בני נח כמונו · והואיל ולכן מותר

יתחייב

יתחייב שיהיה מותר גם להם כי אין הפרש · אך ההפרש בינינו ג
ובינם בזה שלהם מותרים כל ב״ח כפי מה שהיה בזמן נח ולנו ק
קצתם אסורים וקצתם מותרים כמו שהורה ית׳ שמו · סוף דבר
בין שיהיה האדם מורשה מכיו ית׳ מותר להם לאכול הבשר
כמונו · ואחר שהוא מותר למה יהיה אסור לנו לשחוט כדי
להאכיל לגוים בלבד · ונראה שאדרבא יותר ראוי לנו לשחוט
כדי שלא ישחטו הם ולא יצערו החי יותר כי צער בהמות דאורית׳
ועוד שאם היה אסור לנו לשחוט כדי להאכיל לגוים היה ראוי
להיות אסור לנו למכור שום בהמה לגוים לשחיטה כדי שלא
יהיה כעובר ללאו ולפני עור · ואחר שמנהג ביד כל ישראל
למכור בהמה להם זה מורה ג״כ שדעת האוסר לשחוט להאכיל
לגוים בלבד אינו נכון · כי מנהג אבות תורה · וכן הוא מותר
לפי דעת ב״ה כדאמרינן בחולין בפרק אלו טרפות השוחט
לנכרי שחיטתו כשרה · סוף דבר השוחט כדי להאכיל
לגוים בלבד שחיטתו כשרה · והני מילי אם תהיה הבהמה של
ישראל · אמנם אם תהיה הבהמה של גוים אסור לשחוט ואם
שחט שחיטתו פסולה · כי סתם מחשבתם נכרי לע״ז · ואפילו
לא נעשה בה סימן אסור · כי מעת שהוכן לשם ע״ז היא מ׳
מוקצה · וגם בגוים שאינם עובדים ע״ז יש לחשוש בבהמה
שלהם אם יחשב שכוון לשם שד ולמין ממיני הכשוף · סוף
דבר כל שיש בו משום סרך ע״ז מיתסרא באכילה ובהנאה ודעו
זה היטב ·

משבעו לאכול הבשר
בין שיהיה מורשה
מכין

· הפרק העשירי

שאלה ראשונה

כמה הם הדברים הפוסלים
השחיטה · התשובה הדברים
הפוסלים בשחיטה הם שמונה ואלו הם שהייה דרסה חלדה
הגרמה השארה עקור הגבהה השבלה · ואלוהם · שאלה ב׳

מהו שהייה · התשובה שהייה היא אחור יד השוחט על צואר
הבהמה בין בשוגג בין במזיד בין באונס · שאלה ב׳ מהו
שעור השהייה הפוסלת · התשובה שעור שהייה כשעור
שחיטה גסה לגסה רקה לרקה ועוף לעוף · ואם תהיה השהייה
פחותה משעור זה שחיטתו כשרה · וזה השעור הוא הזמן ש
שאיחר הסכין על צואר הנשחט ולא נשא ידו · אבל אם נשא
ידו מהצואר שהיית כל שהוא פוסלת · ונראה שהאמת שגם בזה
צריך שיהיה שעור שהייה כשעור שחיטה כי זה הוא המקובל מ
בית האומה · ובה״ג שאומרים ששעור שהייה כשעור שיגביה
הבהמה וירביצנה וישחטנה כבר כתבנו בספר אמונה אומן ש
שיש כמה גדולים מהם שפוסקים כדעת חכמינו ז״ל · והרב ר׳
עובדיה ז״ל אחר שפסק ששעור שהייה כשעור שחיטה הביא
דעת האומר ששעור שהייה כדי שיגביה הבהמה וירביצנה
וישחטנה ואמר ולא נהגו כן · הנה מדבריו ז״ל נלמוד שכל
ישראל נוהגים כפי מה שפסקנו ודעתנו · ואני תמה לדברי
רבינו אהרן בעה״ג נ״ע שאמר שבה״א ששעור שהייה כדי ש
שתגביה הבהמה ראשה ותרביצנו · כי לא ראיתי זה הפסק לא
במשנה ולא בגמרא ולא בשום ספר מספריהם · שאלה ד׳ מה
היא דרסה · התשובה דרסה היא שישים הסכין בצואר הנשחט
ודחק בידו ושחט או נשא ידו והכה כמו שמכים בחרב וכרת
הסימנים בכריתת צנון ודלעת · כי זו הכריתה לא תקרא
שחיטה · כי ענין מלת שחיטה ענין משיכה מגוררת זהב
שחוט · שאלה ה׳ מה היא חלדה · התשובה היא שנכנס
הסכין בין סימן לסימן או נקב סימן אחד ונכנס לתוכו ושחט
מה שתחת הסכין על דרך שחיטה ומה שתמשך הסכין עד נתוך
ולשון חלדה מלשון חולדה הנכנסת בעקרי הבתים ובחורים
שאלה ו׳ מה היא הגרמה · התשובה היא שתפול השחיטה
בטבעת הגדולה ואפי׳ כל שהוא תקרא הגרמה · ולשון

הגרמה

הגרמה מלשון אל גרס המעלות · ויש לך לדעת
שחכמי ישראל נחלקו בענין לג׳ דעות · קצת בה״ג
אומרים שאם שחט משפוי כבע ולמטה שחיטתו כשרה
אם שייר מעט מן החטים כל שהוא לצד הראש · אבל אם לא שייר
מעט מן החטים כל שהוא לצד הראש תקרא הגרמה ושחיטתו
פסולה · ובלבו וקצת בה״ג אומרים שאם שחט מטבעת הגדולה
ולמטה שחיטתו כשרה · אבל אם שחט מטבעת הגדולה
כל שהוא תקרא הגרמה · אבל קצת בה״ג אומרים שאם שחט מן
מטבעת גדולה שחיטתו כשרה אבל אם שחט למעלה מטבעת
הגדולה ואפילו כל שהוא תקרא הגרמה · הנה אם אחרי שיש
מחלוקת על זו בין חכמי ישראל אין לנו אלא הדעת הנכון ש
שהוא האמצעי כי האמצעי הוא השלם ונחזיק בו ונסתלק מה
מהספק · וכן הגאון ר׳ חננאל ז״ל אמר שראוי לשוחט להתרחק
מטבעת הגדולה ולשחוט למטה אע״ג דק״ל כל הלאורכשר
לשחיטה כדי להסתלק מן הספק עכ״ל · הנה מדבריו ז״ל
נלמוד שאם לא נשחט למטה מטבעת הגדולה לעולם לא
יסתלק מהספק · סוף דבר ההגרמה היא שתכול השחט׳
בטבעת הגדולה ואפילו מה שהוא · וזהו האמת המוחזקת
כיד ישראל · ודע זה היטב · ויש לך לדעת שצריך
לכל נבון וחכם לדעת שמנין הוא אסור דבר אחד או היתר ·
אם הוא מהכתוב · או מהקש · או מקבלה הירושה · והנה
באסור ענין הגרמה שאנחנו בו נראה שאסורה מהכתוב
משום אסור דם שאם ישחוט מטבעת הגדולה וב״ט אחר
שחט למעלה הימנה לא יורק הדם כראוי · והאמת שעקר
אסורה מהעתקה · ודע והבן מה שהודעתי לך במלים
מעטים ואל תהיה גוזר לאסור או להתר עד שתדע מנין הוא
לך · ואם לא תעשה כן שמא פעמים תעבור בלאו לא
תוסיף ולא תגרע חלילה · שאלה ג׳ מה היא השארה התשובה

היא